

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Szerkesztőség:

Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen havonként egyszer.

Előfizetési ár: egész évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 20 kr.

Kiadóhivatal:

Budapest, V., Hold-utca 7.

Könyvnyomdák Budapesten.

- I. kerület (Vár).**
- M. kir. Államnyomda**
Nándor-tér 1.
- Magy. kir. tud. egyetemi nyomda**
Iskola-tér 3.
- II. kerület (Viziváros).**
- Bagó M. és Fia**
Ponty-utca 4.
- Heisler Jaroslav**
Várkert-rakpart 1.
- Müller K. (Münster K.)**
Albrecht-út 3—5.
- III. kerület (Ó-Buda).**
- Bartalits Imre**
Remete-hegy.
- Bichler I.**
Kiskorona-utca 15.
- Wimmer Márton**
Szerfűző-utca 10.
- IV. kerület (Belváros).**
- Anglo-nyomda**
Molnár-utca 24.
- Barcza József**
Lipót-utca 30.
- Belvárosi könyvnyomda**
(tul. Varga E. és Grósz B.)
Lipót-utca 43.
- Buschmann Ferencz**
Koronaherczeg-utca 8.
- Feldmann Mór**
Károly-körút 20.
- Franklin-Társulat magy. irod. int. és könyvny.**
Egyetem-utca 4.
- Goszler Gyula**
Aranykéz-utca 1.
- Hunyadi Mátyás, irod. és könyvnyomda-intézet**
Zöldfa-utca 43.
- Langer Ede és Fia**
Zsibárus-utca 1.
- M. kir. posta- és távirdeigazgatóság könyvny.**
Főposta-épület.
- Mercur kő- és könyvnyomda**
Kecskenémeti-utca 5.
- Nagy Sándor**
Papnövelde-utca 8.
- Id. Poldini Ede és Társa**
Mária Valéria-utca 5.
- Róth József**
Ujvilág-utca 6.
- Singer Lipót**
Károly-körút 24.
- Sűz Dávid**
Molnár-utca 37—39.
- Székesfővárosi házi ny.**
Lipót-utca 32.
- Ullmann József**
Régi posta-utca 4.
- Várnai Fülöp**
Régi posta-utca 3.
- Werbőczy könyvny. r.-t.**
Vármege-utca 11—13.
- Wodianer F. és Fiai**
Sarkantyús-utca 3.
- V. kerület (Lipótváros).**
- Bendiner A.**
Arany János-utca 18.
- Czettel és Deutsch**
Bálvány-utca 12.
- Hamburger és Birkholz**
Nádor-utca 19.
- Hungária-könyvnyomda és kiadó-üzlet**
Vácz-körút 34.
- Kálmán M. és Társa**
Vadász-utca 32.
- Kanitz C. és Fiai**
Vadász-utca 26.
- Károlyi György**
Kálmán-utca 5.
- Kaufmann József**
Arany János-utca 4.
- Kertész József**
Mária Valéria-utca 11.
- Kollmann Fülöp**
Arany János-utca 34.
- Légrády Testvérek**
Vácz-körút 78.
- Lengyel Lipót**
Vadász-utca 35/a.
- Löw Ede**
Vácz-körút 80.
- Márkus Samu**
Báthory-utca 20.
- Minerva kő- és könyvnyomda**
(tul. Gansl Zs.) Sas-ut. 29.
- Magy. kir. postatakarék-pénztár nyomdája**
Széchenyi-utca 2.
- Orsz. központi községi nyomda-részvénytárs.**
Lipót-körút 22.
- Pallas, irod. és nyomdai részvénytársaság**
Kálmán-utca 2.
- Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság**
Hold-utca 7.
- Pesti Lloyd-társulat Könyvnyomdája**
Dorotya-utca 14.
- Pollák M. Miksa és Tsa**
Bálvány-utca 21.
- Preszburger Frigyes**
Arany János-utca 14.
- Schlesinger és Kleinberger**
Bálvány-utca 18.
- VI. ker. (Terézváros).**
- Blau Albert fiókja**
Szerecsen-utca 38.
- Bróza Ottó**
Vácz-körút 17.
- Ehrnstein Mór**
Laudon-utca 4.
- Engel S. Zsigmond**
Vörösmarty-utca 56.
- Európa, irod. és nyomdai részv.-társaság**
Ó-utca 12.
- Feldmann Sámuel**
Dávid-utca 10.
- Fővárosi nyomda-, vonalozó- és könyvkötő-részvénytársaság**
Podmaniczky-utca 39.
- Fried és Krakauer**
Dalszínház-utca 10.
- Friedmann Á.**
Gyár-utca 54.
- Fuchs Samu és Társa**
Podmaniczky-utca 27.
- Galitzenstein H.**
Hajós-utca 33—35.
- Gelléri és Székely**
Podmaniczky-utca 47.
- Gergely Miksa**
Lázár-utca 2.
- Glückselig M.**
Hunyady-tér 7.
- Goldschmiedt Lipót**
Révay-utca 6.
- Gross és Grünhut**
Gyár-utca 32.
- Gutenberg-nyomda**
Gyár-utca 31.
- Herrman Ignác**
Laudon-utca 10.
- Hornvánszky Viktor**
cs. és kir. udvari könyvnyomda,
Aradi-utca 14.
- Hunnia könyvnyomda**
Teréz-körút 3.
- Jurmányi Samu**
Dessewffy-utca 47.
- Kassino Jakab**
Király-utca 26.
- Klauber Ignác**
Új-utca 6.
- Korvin Testvérek**
Révay-utca 14.
- Kosmos műintézet, kő- és könyvnyomda r.-t.**
Aradi-utca 8.
- Közművelődés, irod. és nyomdai intézet**
Izabella-utca 70.
- Kunosz Vilmos és Fia**
Teréz-körút 38.
- Löbl Dávid**
Andrássy-út 19. és Szerecsen-utca 22—26.
- Luszt Sándor**
Gyár-utca 50.
- M. kir. államvasutak menetjegy-nyomdája**
Csengery-utca 33.
- Manswirth Lipót**
Podmaniczky-utca 5.
- Markovits és Garai**
Lázár-utca 13.
- Muskát Béla**
Teréz-körút 27.
- Nagel István**
Vörösmarty-utca 17.
- Neumayer Ede**
Szerecsen-utca 35.
- Orsz. ügyvédi nyomda mint szövetkezet**
Új-utca 3.
- Pollák Jakab**
Aradi-utca 19.
- Pollacsek Mór**
Ó-utca 38.
- Posner K. Lajos és Fia**
Csengery-utca 31.
- Pscherhofer Vilmos**
Podmaniczky-utca 15.
- Quittner József**
Szerecsen-utca 1.
- Radó Izor**
Vácz-körút 1.
- Rand és Hirsch**
Podmaniczky-utca 43.
- Rigler József Ede r.-t.**
Rózsa-utca 55.
- Roth és Krausz**
Vasvári Pál-utca 9.
- Schlänger Testvérek**
Dessewffy-utca 18.
- Schliesser Henrik**
Király-utca 10.
- Schmelcz és Schillinger**
Csengery-utca 51.
- Schmidl H.**
Szerecsen-utca 6.
- Wesselényi-nyomda**
Új-utca 37.
- VII. kerület (Erzsébetváros).**
- Athenaeum, irodalmi és nyomdai részv.-társ.**
Kerepesi-út 54.
- Beck F.**
Valero-utca 12.
- Deutsch József**
Károly-körút 7.
- Eckstein Bernát és Fia**
Király-utca 47.
- Garai Mór**
Károly-körút 3.
- Goldfaden Márk**
Kazinczy-utca 7.
- Hedvig S.**
Dohány-utca 12.
- Jäger T.**
Nyár-utca 12.
- Klein Samu**
Akácfa-utca 64.
- Löbl Mór**
Király-utca 27.
- Löblovitz Zsigmond**
Csömöri-út 54.
- Neuwald Illés**
Dohány-utca 44.
- Pannonia-nyomda**
Rombach-utca 8.
- Propper Leó**
Erzsébet-körút 35.
- Reich Ármin**
Dohány-utca 84.
- Rubin J.**
Király-utca 13.
- Spatz Henrik**
Dob-utca 55.
- Spitzer és Somogyi**
Klauzál-utca 31.
- Stern Péter**
Kazinczy-utca 35.
- Weisz Manó**
Csányi-utca 13.
- Wendt és Bergsmann**
Károly-körút 19.
- Zeisler M.**
István-tér 17.
- VIII. ker. (Józsefváros).**
- Alkotmány-könyvny.**
Mária-utca 11.
- Budapesti Hírlap nyomd.**
Rökk Szilárd-utca 4.
- Özv. Fried Ignáczné**
József-utca 14.
- Fritz Ármin**
József-körút 9.
- Klein Vilmos**
Kerepesi-út 73.
- Kohn Simon**
József-körút 5.
- Laufer J.**
Nagyfűvaros-utca 11.
- Márián György**
Mária-utca 11.
- Országos Hírlap nyomd.**
József-körút 65.
- Rózsa Kálmán és neje**
Szentkirályi utca 30.
- Szent Gellért-nyomda (Valter E.)**
Práter-utca 44.
- Szent István-Társulat nyomdája**
Szentkirályi-utca 28.
- Szent László-nyomda**
Rökk Szilárd-utca 28.
- Széchenyi-nyomda**
József-utca 45.
- Weissenberg Ármin**
József-körút 28.
- IX. ker. (Ferencváros).**
- Engelmann Mór**
Vámház-körút 15.
- Pátria-nyomdarészvénytársaság**
Üllői-út 25.
- Vasvári Lajos**
Üllői-út 41.
- X. kerület (Kőbánya).**
- Első kőbányai könyvny.**
Jászberényi-út 1.

Első magyar általános biztosító társaság Budapest.

I. Tűz-, szállítmány-, jég- és betörésbiztosítási üzlet. BEVÉTELEK.

Negyvennegyedik évi zárószám 1898. január 1-től december 31-ig.

	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
I. Tűzbiztosítás.						
Kifizetett károk és költségek	4.005.900,07					
levonva viszontbiztosított károk és költségek	1.550.480,48					
Függőben maradt károk tartaléka	237,845	02	2.000,000	—	3.000,000	—
Százszázadékos költségek	320,174	72	50,474	45	—	—
levonva	112,128	38	23,111	52	—	—
levegő, nyel és díjállók	58,236	39	16,840	02	—	—
levonva	12,595	07	20,000	—	—	—
levegő, nyel és díjállók	594,454	84				
levonva	7,132	84				
II. Szállítmánybiztosítás.						
Kifizetett károk és költségek	102,336,43					
levonva viszontbiztosított károk és költségek	51,731,98					
Függőben maradt károk tartaléka	—		50,474	45	—	—
Százszázadékos költségek	—		23,111	52	—	—
levonva	—		16,840	02	—	—
levegő, nyel és díjállók	—		20,000	—	—	—
levonva	—					
levegő, nyel és díjállók	—					
III. Jégbiztosítás.						
Kifizetett károk és költségek	3.738,718,38					
levonva viszontbiztosított károk és költségek	2.450,195,18					
Függőben maradt károk tartaléka	—		1.246,523	18	—	—
Százszázadékos költségek	—		28,095	76	—	—
levonva	—		110,985	95	—	—
levegő, nyel és díjállók	—		28,080	80	—	—
levonva	—		1,700	78	—	—
IV. Betörésbiztosítás.						
Kifizetett károk és költségek	680,62					
levonva viszontbiztosított károk és költségek	493,46					
Függőben maradt károk tartaléka	—		157	16	—	—
Százszázadékos költségek	—		000	—	—	—
levonva	—		3,023	60	—	—
levegő, nyel és díjállók	—		6,220	—	—	—
levonva	—					
levegő, nyel és díjállók	—					
V. Egyéb bevétel.						
Kifizetett károk és költségek	680,62					
levonva viszontbiztosított károk és költségek	493,46					
Függőben maradt károk tartaléka	—		157	16	—	—
Százszázadékos költségek	—		000	—	—	—
levonva	—		3,023	60	—	—
levegő, nyel és díjállók	—		6,220	—	—	—
levonva	—					
levegő, nyel és díjállók	—					

VAGYON.

	forint	kr.
Elhelyezett kölcsönök	2.566,230	17
Magyar földhit. int. 4%-os talajjav.	1.410,125	—
Magyar kereskedelmi bank	492,500	—
Magyar-kereskedelmi bank	288,875	—
Magyar-kereskedelmi bank	794,200	—
Magyar-kereskedelmi bank	200,160	—
Magyar-kereskedelmi bank	17,210	—
Magyar-kereskedelmi bank	20,241	48
Összesen	3.353,311	48

Mérlegszámla 1898. december 31-én.

	forint	kr.
Részvényalapítók	2.000,000	—
Magyar földhit. int. 4%-os talajjav.	1.410,125	—
Magyar kereskedelmi bank	492,500	—
Magyar-kereskedelmi bank	288,875	—
Magyar-kereskedelmi bank	794,200	—
Magyar-kereskedelmi bank	200,160	—
Magyar-kereskedelmi bank	17,210	—
Magyar-kereskedelmi bank	20,241	48
Összesen	3.353,311	48

TEHER.

	forint	kr.
Kifizetett károk és költségek	3.005,000	—
Magyar földhit. int. 4%-os talajjav.	1.410,125	—
Magyar kereskedelmi bank	492,500	—
Magyar-kereskedelmi bank	288,875	—
Magyar-kereskedelmi bank	794,200	—
Magyar-kereskedelmi bank	200,160	—
Magyar-kereskedelmi bank	17,210	—
Magyar-kereskedelmi bank	20,241	48
Összesen	3.353,311	48

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN HAVONKÉNT EGYSZER

Még egy kis dorgálás.

A nyáron egyik szaklapunkban közlemény jelent meg tőlem, melyben oly konkrét eseteket soroltam fel, miket alkalmazottaim cselekedtek meg s a mik nem váltak dicséretökre; mivel pedig ily dolgok nagyon is gyakran merülnek föl: voltam bátor oda konkludálni, hogy a rendelkezésünkre álló személyzet *zöme* silány matéria és szakképzettségök emelését, fokozását azzal javasoltam nekik, hogy ez czélszerűbb eszköz elismert sanyarú helyzetök javítására, mint a követett erőszakosságok, melyek közöttük és főnökeik között feszült, rossz viszonyt idéznek elő.

Erre Berlinből kaptam választ, melyben Radó úr azzal vádol, hogy csak hibáit tártam föl a személyzetnek, de orvoslására javaslatot tenni elmulasztottam.

Nem tehetvén föl Radó úrról, hogy memoriája egy cikknek anyagát felölelni képtelen, — *olvasásában* kell a hibát keresnem, mivel nemcsak hogy megjelöltem a tennivalókat, de elfogadhatóvá is iparkodtam azt tenni, habár csak glosszákkal is.

Most meg, a midőn már el is feledtem ezt a dolgot, Radnai úr idézi föl; azon axiómával akarván erejét venni állításaimnak, hogy *balsorsom* terelt hozzám annyi rossz szedőt.

Hát persze, mivel azt nem mondhatják, hogy nem fizetek annyit, hogy jót igényelhetnék, hát szegény sorsra kell kenni az ódiutumot.

Hanem kedves jó uram! Kegyedet egy nagy tévedésről kell először is felvilágosítanom. Az általam felsorolt nagy hibákat nem a kegyed által »félszedőnek« nevezett egyének követték el, hanem olyanok, a kik Budapesten nagy intézetekben első, második helyet foglalnak el és a kik művészi titulusra aspirálnak.

Hogy pedig a »*hajsza*«, meg egyik meghívónak a gépben másikká mutálása idézte volna ezeket elő, erre csak azt válaszolom, hogy ama volt két faktorom, kiktől kegyed ezt az információt nyerte, vagy, mondjuk, nyerhette, nem volt neheztelt cikkemben megénekelve, holott tessék csak róluk is meghallgatni egy-egy cselekményt.

Az egyik negyedmagával szedett egy gyűlési jegyzőkönyvet 5—6 napig és a midőn kész lett, kiszámítottam neki, hogy sima cicero-szedésnek 1000 n-je *hetvenöt krajczár*ra rugott, osztás nélkül, s nem kellett semmiféle szegénységi mizériával küzködniök, mivel 12 tele szekrény, meg egy nagy halom jól kezelt tartalék-betű állott rendelkezésökre.

Midőn ezt az egész személyzet előtt lobbantottam szemére faktoromnak, nevetve fogadta, hogy ilyet még állítani is lehet és az utánaszámítás megmutatta azután, hogy félkolumnás speckeket és minden lehető soroknak számítva, jött ki a 75 krajczár.

Ez csak nem mondható *hajszott* akciónak!

A másik faktorom pedig jó képével és szép szavaival azt a hiedelmet keltette bennem, hogy »még ilyen nem volt!« S hogy hangoljam mellette a személyzetet: redukáltam a munkaidőt 9 órára, azzal, miszerint reményelem, hogy nem fognak oly helyzetbe hozni, hogy a tíz-órait vissza kelljen állítani.

Ment is pár hétig szépen a munka, hanem egyszer csak beütött a krach, mert a szép haladás titka az volt, hogy minden szedést ide-oda dugdostak és a midőn már semmi materiálisuk nem volt, még akkor sem folyamodtak az osztáshoz, hanem a mire szükség volt, azt egyszerűen *kihuzgálták* a régi, sőt a még ki sem nyomott formákból, úgy, hogy mire rájöttem erre a gazdálkodásra: a puszta forma-regálisba bedugott rengeteg szedés túlnyomó részét *marokkal lehetett csak hajóra hányni és föl kellett szedetni, hogy osztható legyen.*

Ezután hétről-hétre deficiztre dolgoztak magyarjaim akkor, a midőn volt munka quantum satis.

Csak a távozása után ennek a jeles faktornak tudtam meg, hogy az egész személyzet naponta és fejenként egy-egy pohár páliukával váltotta meg nála a keveset-dolgozhatást, recte naplopást. S hogy nap-nap után munka végeztével egy pálinkaputikba dirigálta embereit járandósága folyósítása végett.

Az első meghívó, a mit nálam szedett, ugyancsak nagy apparátussal készült, csupa irott betűből, szedve, kromodiszitészü krétakartonra nyomva. Szedték ketten egy délelőtt és elég jól is mutatott; hanem a megrendelő azzal küldte vissza, hogy ő az *úri* és nem az *iparos* ifjúság címe alatt rendelte ezt és így is akarja szétküldeni. A kéziratot megnézve, láttam, hogy azon a szöveg szépen kalligrafált betűkkel volt írva s a főszűlyt nem lehetett másra, mint erre fektetni. Tehát szabad ily bakot lőni?

Egyébként az ország egyetlen nyomdása sem produkál évente annyi új koncepcziójú eredeti meghívót, mint én, tehát ez is kizárja, hogy csak úgy a gépben ütögessük össze őket. Ide zárom a most lezajlott farsang produktumait. Nem művészi követelménnyel lépnek föl, mert így nem is fizetik, hanem hol jönnek ilyenek is fogalomba?

Hogy minden munka elkészítése idejét nem lehet

a személyzet gusztusára bizni, az áll; valamint hogy vannak sürgős és sürgősebb munkák is. Ezeknek a »hajszolása« nálam abból áll, hogy munkábadáskor soronkívüli elkészítését rendelem el, minden megjegyzést mellőzve a készítés időtartamára nézve.

Minthogy pedig a poléma kedvéért tollat kezembe nem veszek, ismét csak oda térek vissza, — az ügynek akarván használni — hogy hasson csak ki-ki oda, hogy legalább annyi ismeretet szerezzen, miszerint saját képessége iránt némi tájékozottsággal birjon, hogy aztán a mit vállal, annak legalább megközelítőleg eleget tudjon tenni.

Mit szólnának a szedők ahhoz, ha mi konzequenter hetenként csak 10 krajczárra! kevesebbet fizetnénk nekik, mint kialakított bérök? S hányan mondhatják el magukról, hogy a nekünk járó munkát — mint ellenértéket — becsülettel kiadják?!

Szabadjon még ezuttal rámutatnom, hogy a nagy hang mellett jó lesz, ha a szedő urak *egy része* egy csekélyke *műveltségre* is iparkodik szert tenni; mert ennek teljes hiánya tanúságaként szerepelnek az oly apróságok, amelyek hozzám — s bizonyára másokhoz is — intézett leveleik túlnyomó részében felmerülnek s melyekből mintául im egy pár:

A per ön megszólítás a legáltalánosabb. Ajánlközásnál ily záradék: »Válaszát bizton elvárom«. Válaszos levelező-lapon az én czímem T. úr, a válaszos részen a szedő úré, ki kondíciót keres, *Tekintetes.* »Elsőrendű szakférfi« ajánlközik mint kiváló »akcidensz«-szedő stb.

Ismerem én, hogy minő jó hirben állok »önök« előtt, jó uraim; olvastam a Typographiában, hogy »Szaktársak, ne vállaljatok Kner Izidornál munkát!« Hanem ez az én nyugalमत nem háborítja. Annak az úrfinak, ki ez intelmet közzétette, már négy stafétája járt nálam, hogy csak adjak neki munkát.

Budapest több műszaki korifeusa tudja, hogy ilyen rossz vélelemmel csak ama defekt urakkal szemben vagyok, a kik erre nagyon is rászolgáltak, de egyébként — szeretvén mesterségemet — annak művelői iránt is tisztelettel és szeretettel viselkedem.

Alkalmazottaimmal szemben ha szigorú vagyok is, soha semmi czímen egy krajczárt le nem vontam fizetésükből, még a fent említett elrontott meghívóknak önként felajánlott kártérítési díját sem, sőt a »blau«-ért is csak a harmadik esettől kezdődőleg; — a mit azonban ismétlés esetén felmondás követ. Személyzetem között most is három oly egyén van, kinek fizetését saját elhatározásomból javítottam, a nélkül, hogy ezt kérték volna és oly időben, a midőn más oldalról arról értesítettek, hogy egy nagy és tekintélyes nyomda — a rossz időre hivatkozással — az egész személyzet fizetését redukálta. Még adóját is fizetem mindnek állandóan.

Ideális kívánságokra pedig feljogosít az, hogy — szakmám körében is — magam is ennek megvalósítására törekszem és pedig nemcsak szóval, hanem nagy és súlyos anyagi áldozatokkal, meg fizikai erőm teljével. Béke velünk!

Gyoma, 1899. február 25-én.*

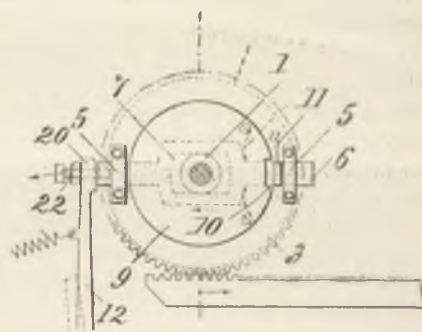
Kner Izidor.

* Mult számunkból kiszortult. Szerk.

Forgató és rögzítő szerkezet gyorsajtó számára.

Frisch Frigyes budapesti mechanikus oly találmányra nyert szabadalmat, melynek tárgyát egy forgató és rögzítő szerkezet képezi gyorsajtók és egyéb hasonló gépek nyomóhengerei számára, a mely gépeknél a nyomóhenger forgatása például a nyomtatandó papírv felvétele után az előre-hátra futó sajtószánhoz szilárdan hozzáfoglalt fogazott rúd és egy fogaskerék által történik; míg ellenben a sajtótáligának visszafelé való haladása közben a fogazott rúddal kapcsolatban álló fogaskerék lazán forog visszafelé s a nyomóhenger mozdulatlanul áll abból a czélból, hogy az ez idő alatt szükséges teendők, u. m. a következő papírlap behelyezése stb. akadály nélkül történhessenek.

A nyomóhengernek ez időközönként való rögzítését eddig az által eszközölték, hogy a fogaskeréknek fogazatát az illető helyen megszüntették, vagyis a fogaskeréknek kapcsolata a fogazott rúddal a megfelelő pillanatban megszakadt, míg magát a nyomóhengert

egyidejűleg egy villa fogta fel és tartotta rögzítve. Eme berendezés mellett azonban a fogazott rúd által gyors forgásba hozott henger az előbbinek fogazásából kiszabadulván, eleven erejének teljes lendülésével csapódik a felfogó villába, minek következtében az egész gép rázkódtatást szenved, melynek hatása úgy magát a gép járását, mint a munka eredményét kedvezőtlenül befolyásolja.

E hátrányok megszüntetése végett jelen találmány oly felfogó szerkezetet képez, melynek lényege abban áll, hogy a nyomóhenger, illetőleg annak fogaskereke a fogazott rúddal mindig kapcsolatban marad s csakis abban a pillanatban fogatik meg, midőn már magától megáll, mely pillanat a fogazott rúd mozgási irányának megváltoztatása alkalmával az úgynevezett holt-állásnál következik be.

A fentiekben leírt szerkezet úgy forgattyú-, mint fogaskerék-áttétel által hajtott gépekhez egyiránt alkalmazható és az előzőekben előadottakon kívül még azzal az előnnyel is bír, hogy a vele felszerelt gépek egyenletes járás és szabatos kivitelű munkaszolgáltatás mellett sokkal gyorsabban működtethetők, mint az eddig használatos enemű gépek.

A fentebb látható ábrában feltüntetett szabadalmi igények következők:

1. Forgató és rögzítő szerkezet gyorsajtók és hasonló gépek nyomóhengerei számára, jellemezve a nyomóhengernek (1) tengelyére lazán feltölt (3) fogazott tárcsa által, mely a rugóhatás alatt álló és (5) vezetőekben mozgó (6) szánnal van ellátva s ezen szánnak (11) nyúlánya az (1) tengelyre ékelt (9) tárcsának (10) kimetszésébe való kapaszkodása, illetve kiszabadulása által a nyomóhengernek (3) fogazott tárcsával való kapcsolatát létesíti, illetve megszakítja.

2. Az 1. pontban igényelt szerkezethez az annak működtetésére szolgáló (13) rögzítő-emeltyű, melynek (20) feje a megfelelő pillanatban (6) szánnal ütközve, illetőleg attól eltávolodva, a nyomóhengernek (3) fogazott tárcsával való kapcsolatát létesíti, illetve megszakítja; hol a kapcsolat szünetelése alatt a (13) felfogó-emeltyűn alkalmazott (22) pecsek a nyomóhengeren kiképezett (23) lyukba csappanva az előbbinek rögzítését eszközöli.

Mint halljuk, a jőnevű *augzburgi* gépgyár már megváltoztatta feltalálótól a szabadalmat és ennek alapján új gépein használatba veszi az igen praktikusnak bizonyult, fent leírt szerkezetet.

Orvoslandó bajok.

Mint nyomdásziparunk rohamos terjedésének és fejlődésének élénk megfigyelője, azt tapasztalom, hogy éppen most, midőn a technika mindennemű nagyszerű vívmányaival rendelkezünk, az ezek segítségével előállított nyomdai termékek nagyobb fele silány gyári munka, kisebb része pedig, kevés kivétellel, sok kívánni valót hagy maga után.

E szomorú, de tagadhatatlan állapot jelenlegi uralmát több okra vezethetem vissza; de mielőtt ezek tárgyalását megkezdeném, egy kis szemlét tartok ama tényezők felett, melyek Gutenberg utódai kiképzésénél közreműködnek.

A néhány évvel ezelőtt lábrakapott tanonczgazdálkodás arra vezetett, hogy manapság három-négy elemi osztályt végzett gyermekeket fölös számban állítanak a szekrényhez, a nélkül, hogy a főnök vagy üzletvezető a felől gondolkoznék: elsajátíthatja-e ez vagy az a gyermek a nyomdában mindamaz ismereteket, melyekkel egy szedővé avatott ifjúnak minden körülmények között rendelkeznie kell? Ilyen kérdést azonban egyetlenegy főnök vagy üzletvezető sem szokott feltenni. Hiszen őket nem az az elv vezérli, hogy művelt és a szakmájukban képzett szedőket szabadítsanak fel. A főnök arra számít, hogy a tanonczok munkája minél nagyobb hasznot hozzon, az üzletvezető — kevés kivétellel — meg egyszerűen segédkezik eme, mit sem sejtő lelkek kiaknázásában. Sablonszerűen betanítják a szekrényre és a sorok úgy-ahogy kizárására, aztán a hosszú négy év leteltével arra az eredményre jut a deliquens, hogy tud óránként garmondból 18—20 cicerora 36—40 sort nyomtatásból szedni, de egy tabellát kiszámítani, avagy egy helyes címorsort szedni határozottan képtelen, mert négy esztendő alatt az üzletvezetőség sajnált egy kis időt arra is fordítani, hogy ezeket a nyomdászatnál égetően szükséges elemi ismereteket betanítsák és gyakorlatilag pró-

bálgassák. Hogy az ilyenfajta tanoncznevelés szerint milyen szedőket nyerünk, arról jobb nem is beszélni s meg sem kísértem e sajnálatraméltó szaktársak helyzetét illusztrálni, mert a ki ezek tengődéséről képet akar nyerni, úgy a fővárosban, mint a vidéken bőven hozzájuthat.

Főnökeink kilencz tizedrészében kihalt a nyomdász-művészet iránti nemesebb érzék és szeretet, úgyanyira, hogy leggyakrabban még az üzletvezetőt sem a technikai tudománya miatt becsülik, hanem a szerint, mennyi munkát és milyen olcsón állít elő a rendelkezésre álló személyzettel és gépekkel; a munka minősége alig jó figyelembe, a földolog, hogy kinyomva: olvasható legyen. Természetes tehát, hogy e rendszer következtében találunk olyan üzletvezetőket, a kik technikai ismeretük és gyakorlatuk hiányossága miatt képtelenek egy tanonczot rendes szedővé kiképezni. A ki ezt nem tapasztalta, el sem hinné állításomat, pedig sajnos, nagyon is igaz, minden túlzás nélküli.

E mizériák elősorolása után nagyon könnyen rá lehet mutatni ama három tényezőre, melyek jelenleg a magyar nyomdászat művészi fejlődésének útjában állnak. És pedig első a gyorsan meggazdagodni vágyó főnök, második a hiányos képzettséggel bíró üzletvezető és harmadik a rendszeresen degenerált szedősejg. Mig ez a szentháromság ily állapotban lesz, addig nem várhatunk nyomdászatunkban egészséges fejlődést és még kevésbbé művelt és technikailag jól képzett szedőket. Mint érdekes momentumot említhetem, hogy a főnökök számának nagyobbik fele nyomdai modern anyagra szinte pazarul költekezik, de hogy ahhoz kifogástalanul értő munkást alkalmazzanak vagy neveljenek, arra nem is gondolnak. Így aztán nem csoda, hogy a kitiünő és legújabb szerkezetű gyorsajtók és a legválogatottabb díszítések és betűfajok daczára, csak kezdetleges kivitelű, német mintákat majmoló, de legtöbb esetben izléstelen nyomdai termékek kerülnek a magyar piacra. A szedőktől nem észszerű, hanem gépszerű munkát kívánnak, mert gondolkozásra nincs idő, rajzolni nem tudnak, mert nem tanulhattak, architektónikus stílekhez nem is konyitanak s legkevésbbé vannak azzal tisztában, hogy egy nyomtatványnak milyen karaktert adjanak.

Magyar szaktársaink csak két stílust ismernek: az antiquát és mediaevalt; ez, kevés kivétellel, az összes tudományuk, az ornamentikát nem is említhetem.

Műszedőink hanyatlásához sokban hozzájárult az úgynevezett szabad irány is, mely még a komolyan törekvő szaktárs alól is kirántotta a gyékényt, mivel nem akad senki, a ki ez irány szörnyszülöttének létrejöttét valamelyes intő szóval gátolni igyekezett volna. A ki pedig az új irány szerint akar eredeti és izléses munkát teremteni, egyik főfeltétele, hogy a régi XV., XVI. és XVII. századbeli nyomdai művek szigorúan stilszerű kivitelét tanulmányozta legyen; azonkívül pedig az ornamentika rajzolásában bizonyos tökélyt kell elérnie, mert nem elég ám az öntödék mintalapjait megismerni; a ki e szerint dolgozik, csak gépies másoló munkát végez, eredeti ötlethez nem juthat; hiányzik amaz alapismerete, mely nélkül önként meg nem állhat. A korai renaissancebeli nyomdászok arra törekedtek, hogy azon az üres oldalon, melyen nyomniok kellett egy teljesen bevégzett

és minden tekintetben a szöveggel összhangzó lapos díszítésekkel (Flächen-Ornament) ellátott művet produkáljanak és eme törekvésökben annyira mentek, hogy a szövegbetűt az akkori fametszetű klisék kontúr és árnyékoló vonalainak vastagsága szerint választották meg, nehogy e miatt is diszharmonia keletkezzék. Egyszóval szöveget, díszítést és képet teljes harmoniába igyekeztek hozni, a mi nagyrészt sikerült is, habár az akkori primitív eszközök segítségével csak igen nagy küzdelemmel lehetett a szép és nehéz feladatot megoldani. De meg is látszik ám, hogy mily csodálatraméltó kitartással és szeretettel dolgozott a régebbi korban valamennyi mester azon, hogy műveik minden korban maradandó becsűvel bírjanak, melyet becsületesen meg is érdemeltek.

Az Angolországból kiindult új irány teljesen a régi mesterek nyomdokain jár és pedig nagyon helyesen, korszerűen átdolgozva. Ezért hívom el a törekvő szakértársak figyelmét régebbi művek tanulmányozására, mert ha azokat megértették, akkor egészen új források birtokában lesznek, melyek segítségével mindenkor eredeti és izléses külsőt kölcsönözhetnek munkájuknak.

München, 1899. márczius 28

Káldor Lajos.

Füstbe ment terv.

(Zárószó a korrektorok egyesülete tárgyában.)

A Grafikai Szemle olvasói talán még emlékeznek ama cikkemre, melyet mult évi június hóban írtam »Korrektorok egyesülete« címén.

Kifejtettem e cikkben, — mint a Haraszi József szaktársunk által felvetett eszme pártolója — hogy miért volna szükséges a korrektor-egyesület, mi lenne a célja és hogy miképen lehetne az egyesületet életrekelteni. Hozzátettem mindjárt, hogy mivel mi nyomdászok úgyis nagyon meg vagyunk adóztatva, legcélszerűbbnek tartanám, ha az egyesület nem önállóan, hanem a Szakkör kebelében létesülne. Végül pedig felkértem az illetékes és érdekelt szaktársakat, hogy nyilatkozzanak, vajjon helyesnek és keresztülvihetőnek tartják-e a korrektor-egyesület eszméjét?

Azóta hosszú idő telt el: három hónap híján egy esztendő, de e tárgyban bizony nagyon kevés történt.

Lássuk csak, hogy mi?

Legelőször nyilatkozott maga az *indítványozó*, természetesen, hogy eszméjének védelmére síkra szálljon. Cikkének elején azonban kifejezte azt a nézetét, hogy aligha ismerem a viszonyokat, hogy az ő javaslatát pártolom. Vagyis röviden: ő maga sem bízik erősen az egyesület megalakulásában.

Azután következett a Typographiában z—s úr közleménye, melyben a cikkíró erősen megtámad bennünket, a miért ez eszmét felvetettük és pártolni is merészeljük. Névtelensége álarczának védelme alatt azután gúnyos személyeskedéssel igyekezik bennünket nevéssé tenni, teljesen félreértve a mi jó szándékunkat.

A nyilatkozó sorát *Stalla Márton* szaktársunk zárja be, a ki ugyan híve lenne az egyesületnek, de ő is ajánlja, hogy ne forgácsoljuk szét az erőket, sőt inkább igyekezzünk azokat közelebb hozni egymáshoz.

Felhívásomra tehát e három közlemény jelent meg, a mi bizony nem sok.

Igyekeztem magánúton is értesülést szerezni arról, vajjon hogy fogadják a szaktársak az egyesület eszméjét?

Egyeseket levélben, másokat szóval kezdeztem meg véleményükről, de így is nagyon keveset tudtam meg. Legtöbben ígérték, hogy majd gondolkoznak e kérdésen s azután felelnek, de csak az ígéretnél maradtak.

Most tehát, miután már nincs remény arra, hogy többen is nyilatkozzanak s mivel ez eszmét Haraszi úr után én hoztam ismét felszínre, indítatva érzem magamat, hogy az e tárgyban megindult közlemények sorát befejezzem, néhány megjegyzést tegyek az ellenvéleményekre s azután a korrektor-egyesület eszméje fölött elénekeljem *circumdedertuntot*, miután Stalla úr (bár tagadja) a lélekarangot már úgyis megkongatta.

Leginkább hangoztatták, hogy minek az a sok apró egyesület és kör; úgyis van már elég, hát ne szaporítsuk számukat még egygyel. Tökéletesen igazuk van.

De ha figyelmesen olvasták akár az én, akár Haraszi úr cikkét, meggyőződhetek róla, hogy éppen nem akarunk külön egyesületet alakítani, sőt egyenesen a mellett foglaltam állást, hogy legcélszerűbb lenne, ha a Szakkör venné fel programjába a korrektor-egyesület teendőit s ezt Haraszi úr is elfogadta.

Igyekeztünk minél érthetőbben megmagyarázni, hogy mennyire szükséges volna, ha a korrektorok bizonyos kérdésekre nézve megállapodnának s azután igyekeznének megállapodásaikat egyöntetűen a gyakorlatban is érvényesíteni. Pillanatra sem feledem, milyen nehéz dolog lenne annak elérése, hogy annyi ember teljesen egyformán végezze javításait, a mi tervünk szerint azonban, hosszabb idő múltán bár, de mégis megközelíthető lett volna a kitűzött cél. Hogy magyarazatunk nem volt elég meggyőző: nem tehetünk róla.

Arra az állításra pedig, mintha a korrektor-egyesület csak arra lenne jó, hogy a korrektorok kimutassák, hogy mennyivel különb legények a szedőknél, azt hiszem, talán nem is kellene felelni. Mert nem képzelhetem el, hogy valaki, ha esetleg jobb állásba kerül is, egyszerre lenézze azokat a szaktársait, a kikkel együtt küzdött a kenyéréért. Ha pedig megteszi, bizonyosak lehetünk benne, hogy üresfejű emberrel van dolgunk, a ki csak képzelet, hogy tud valamit. Az igazi szakember, a ki szakmáján kívül egyebet is ért valamit, sohasem dicsekszik tudományával.

Nem akarom nagyon hosszúra nyújtani közleményemet s csupán azt akarom még megjegyezni, hogy sajnálom, hogy az én első cikkemre válaszképpen írott közleményben a Szakkört is megtámadták. Mert már igazán nem tartozik a tárgyhöz.

Most tehát, tisztelt Haraszi szaktársam, tökéletesen igazat adok önnek. Tapasztalatlan voltam, mert azt hittem, hogy a szaktársak, ha valami eszméről van szó legalább nézetüket elmondják; rajongó voltam, mert azt hittem, hogy még a szedőt és a korrektor is össze lehetne valahogyan békíteni.

Hagyjuk tehát a korrektor-egyesület eszméjét elaludni s búcsúzzunk egymástól amaz ideális gondolattal, hogy: talán majd a jövőben!

Simonovits Kornél.

A cinkmaratás.

(*Kemigrafia, fotocinkográfia, autotipia.*)

(Folytatás.)

Tónussal bíró klisék (autotípiák) készítése.

Mint a fotocinkografiánál leirtakból tudjuk, bármely rajzot, mely tónussal nem bíró és fehér papírra van rajzolva vagy nyomva, fotográfia segítségével hűen átvihetünk a cinkre és azt kimarattva, nyomásra alkalmas klisé készíthetünk belőle. A fényképekről vagy a természetből felvett másolatok is átvihetők ugyan az ott ismertetett eljárás szerint, de ezek már ki nem marathatók, illetőleg nyomásra alkalmasokká nem válnak, mert a lemezre átmásolódnak a fényképen levő vagy az eredeti felvételnél előálló finom tónusok is, melyek teljesen befedik a lemezt és a marósavnak az érczbe hatolására sehol utat nem nyitnak.

Midőn tehát fényképekről vagy fotográfia útján felveendő tárgyakról akarunk nyomásra alkalmas klisé készíteni, a másolatot apró pontokra kell széttagolnunk. E széttagolást a fényképező-készülék objektívje és a fényérzékeny lemez közé helyezett úgynevezett rászterrel eszközöljük.

A rászter üveglemezről áll, mely rendkívül sűrűen keresztbeírtó vonalakkal van bevonalozva. A vonalak az üvegbe gyöngén be vannak edzve és átláthatlan, sötét anyaggal kitöltve, úgy, hogy azokon a fény át nem hatolhatván, a lemezen levő fényérzékeny oldat mindama helyeken, melyekre a fekete vonal esik, megmarad oldható állapotában, míg a vonalközi világos helyeken oldhatlanná válik.

Legalkalmasabbak az amerikai Levy-féle üvegraszterek, de ha ennek árát (pld. egy 13×18 cm. nagyságú körülbelül 17 ft) magasnak találjuk, vásárolhatunk úgynevezett munkarasztert, mely az eredeti üvegraszterről vett kollod-lemezből áll és a mellett, hogy tetemesen olcsóbb, éppen olyan jó, mint az üvegraszter. A rendelésnél nemcsak a kamerához való nagyságot, hanem azt is meg kell határozni, hogy egy centiméter hosszúságban hány vonal legyen rajta, mert vannak sűrűbb és ritkább vonalzású rászterek. Legalkalmasabb a centiméterként 50 vonallal bíró, mert az 50–60, sőt 70–80 vonallal bíró rászterekkel felvett képet nagyon nehéz tisztán előállítani. A rendelésnél egyuttal meg kell állapítani a gyárossal az üveglemez vastagságát is, még pedig rendkívül pontosan, mert erre a rászter és a fényérzékeny lemez közti távolság kiszámításánál nagy szükségünk van.

A rásztert ugyanis, a mennyire csak lehet, közel kell állítanunk a fényérzékeny lemezhez, nemcsak azért, mert ezzel az exponálási időt rövidítjük meg tetemesen, hanem mert különben autotípiához teljesen alkalmatlan, fátyolozott negatívot nyerünk. Ha a rászter-üveg vastagsága pld. 27 mm., úgy a rászter és a fényérzékeny lemez közt csak 05 mm. távolságnak kell lenni, azaz az üveg vastagságával együtt 32 mm.-nek.

Nekünk, kiknek nem lehet célunk a felvételekkel is házilag foglalkozni, elég ennyit tudnunk e dologról; a többit az a fényképész, kire a negatívok előállítását bizzuk, úgyis tudni fogja. Foglalkozunk most inkább

a sötét szoba berendezésével bővebben, mert erre a másoláshoz okvetlen szükségünk van.

Sötét szobának lehetőleg egy olyan kis szobácskát rendezzünk be, mely egy ablakkal és lehetőleg kettős ajtóval bíró. Ha kettős ajtó nincs, úgy legalább kifelé nyíljék az ajtó, hogy az ajtófélfá belső oldalára egy sötét függönnyt akaszthassunk, hogy míg ki- vagy bemegyünk, az ajtó és függöny közé állhassunk és így az ajtónyitáskor betóduló világosság ne hatolhasson a szobába. Az ablak egyik üvegcoczkájára sárga vagy vörös papírt ragasztunk, a többieket pedig sötét vastag papírral fedjük be, úgy, hogy azokon a legkisebb fény se hatolhasson be; de az egyik üvegcoczkára esetleg sötét papírlémezről, egy félretelhető ajtócskát csinálunk, hogy midőn világosságra lesz szükség, ne kelljen az ablak nyitogatásával bajlódni.

E szobában kályhának is kell lenni, még pedig olyan, melyre a cinklemezt szárítás céljából ráhelyezhessük. Ha aztán még vízvezeték is szolgál a szobába, teljesen ki lehetünk vele elégtve, ha pedig ez nincs, úgy egy kis vízrezervoírról kell gondoskodnunk, melyből egy csappal ellátott cső nyúlik ki és alatta a lecsurgó vizet felfogó tál van. Két asztal — egy magas, melyen dolgozunk, egy alacsony, melyen a festékes és lehűtő litografiai kő áll — és egy polcz vagy szekrény, melyben a kémiai szereket stb. tartjuk, teszik teljessé a szoba berendezését.

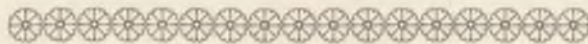
A sötét szoba egyik sarkába akasztjuk fel a fotocinkográfiai eljárásnál leirt szerkezetet és azt, persze csak azon a részen, hol a lemez ráhelyeződik, egy vastag papírlémezzel vonjuk körül olyan távolságban, hogy a lemez sarkai forgás közben hozzá ne ütödhessenek. Ez arra való, hogy az aszfalt vagy halenyv, melylyel a lemez be van vonva, forgás közben ruhánkat be ne piszkolja.

A többi aprólékos eszközök és edények felsorolását mellőzöm, mert ezeket az egyes eljárások ismertetésénél úgyis felemlítem.

Midőn a sötét szobát a célunk megfelelően berendeztük (még helyesebben a berendezés előtt), a plafondot és falakat jól le kell porolni, a talajt tisztára kisépíteni és lehetőleg mindenkor kissé nedvesen tartani, hogy lépteinkkel port ne verhessünk fel. Egyáltalában szigorúan ügyelni kell arra, hogy a sötét szoba mindenkor *teljesen pormentes legyen*, mert egy porszemecske, mely a lemez érzékeltetése közben vagy a másolókeretbe helyezése alkalmával arra ráhull, több órai munkánkat hiábavalóvá teheti.

Ruzicska Gyula.

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

Körünk választmánya április hó 10-én tartotta alakuló ülését, mely alkalommal az egyes bizottságokba a következők lettek megválasztva. *Szakközvettség:* Schwind Béla, Butkovszky Bertalan, Káhn Sándor, Pavlovszky J. Alajos, Spitz Adolf, Stalla Márton, Svoboda István és Wandra Lajos. *Irodalmi bizottság:* Tanay József, Tichy Ákos, László Dezső, Major István, Rencsisovszky Ferenc és Radnai Mihály. *Vigalmi bizottság:* Gyöngyösi Sándor, Baán Imre, Harsányi József, Feleki Ferenc, Kertész Ernő, Schuster Ágoston. *Gazdasági*

bizottság: Rencsisovszky Ferencz pénztáros, Bujnovszky Rezső és Gang Károly leltárosok.

A Szakkör fölölvasó-ülését a választmány április 23-ára tűzte ki. Az elnökség azonban — tekintettel az erre a napra kitűzött általános nyomdászgyűlésre — a fölölvasó-ülést április 30-ára halasztotta el. Így jelzi ezt a hivatalos részben levő meghívó is.

Szakiskolánk ügye most már csakugyan dűlőre jutott, a mennyiben az Orsz. Ipartanács előkészítő bizottsága Szerényi tanácsos úr előterjesztésére kimondotta, hogy sürgős szükségnek tartja a nyomdász-tanonczoknak az inas-iskolából való kiválasztását és külön iskolákban, szakirányban való oktatását, melyet — lapunk szerkesztőjének felszólalása folyamaként — már ez év őszén létesítendőnek tart. Ezenkívül azonban még fölhívja az Orsz. Ipartanács útján a miniszter úr figyelmét egy magasabb grafikai szakiskola létesítésére, a melynek célja volna a magasabb kiképzést is megadni a szaktanoncziskolát végzett jelebb növendékeknek, valamint az előretörékvő tehetséges fiatal segédeknek. Természetesen ez utóbbi magas iskolának létesítése legalább három évet igénybe fog venni, ennyit azonban szívesen várhatunk, ha csak meglegyen már egyszer a régen óhajtott alsóbb fokú szakiskola, s erre most már csakugyan alapos a remény.

Az Országos Iparegyesület legutóbbi *érem pályázatán* a munkások közt *Katits Antal*, Franklin Társulat egyik régi tördelője, az *ézsüti éremmel* lett kitüntetve.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat e hóban tartott évi rendes közgyűlésén, melyen Cséry Lajos elnök, előterjesztették az 1898-iki, harmincegyedik üzleti évről szóló jelentést, a mely konstatálja, hogy az intézet úgy műszaki, mint kiadói tekintetben gyarapodott; üzletforgalma 30 éves fönnállása óta tavaly volt a legnagyobb; jövedelme is emelkedett, bár az új telephe való átköltözés üzemi nehézségeket és tetemes kiadást okozott. Az új telep egészségi és műszaki tekintetben egyaránt a legfőbb követelményeknek megfelel; kizárólag villamos úgy a világítás, mint a hajóerő. A kiadványok közt a társaság befejezte a Magyar Nemzet Történetének tíz kötetét és megkezdte Petőfi költeményeinek új nagy kiadását, melynek illusztrálását a magyar művészek legjobbjai vállalták el. A társaság a múlt évben 94.935 frt 25 kr. tiszta nyereséget ért el. Ebből az összesen 14.240 frt 28 krt tevő jutalékokat levonván, marad a részvényesek közt való kiosztásra 80.694 frt 97 kr., a múlt évről áthozott nyereséggel összesen 81.882 frt 28 kr. Ebből minden részvényre jut 20 frt (20 százalék), a megmaradó 1882 frt 28 kr. pedig a jövő év számlájára vitetik át. A jelentéshez csatolt számadatokból kiténik, hogy a könyvkiadóüzlet forgalma az előző évihez képest 25 százalék, a harmadelőző évéhez képest 50 százalék emelkedést ért el. Az igazgatóságban megürlt helyre megválasztották Singer Zsigmondot, az e választás következtében a felügyelő-bizottságban megüresedett helyre Dárdai Sándor dr. állami számvévszéki alelnököt. Végül Püspöky Emil részvényes indítványára az igazgatóságnak, az építő-bizottság tagjainak, Cséry Lajos, Hoffmann Alfréd és Emich Gusztáv vezérigazgatónak köszönetet szavaztak.

Az Athenaeum vezérigazgatója, *Emich Gusztáv* udvari tanácsos úr szíves meghívására Körünk tisztikara és választmánya múlt hó 25-én meglátogatta az Athenaeum hatalmas új gyári épületét. A berendezést magát már múlt számunkban méltattuk, itt tehát csak annyit említünk meg, hogy a Szabó Dezső művezető kalauzolása mellett kétórai szemleutunk arról győzött meg bennünket, hogy ezen műintézet berendezése minden tekintetben magas színvonalon áll. Úgy a munkatermek tágassága és jó világítása, mint a célszerű beosztás magas szakértői rendező kezekre vall; a legújabb gépekkel való felszerelés pedig egyszerűen páratlan. A meghívott társaság valódi szakélvezettel nézte végig a hatalmas szedő-helyiségeket, géptermekeket, a modern technika minden vívmányaival felszerelt nagy könyvkötődét, melyekhez méltó nagyságban járul a litográfia, betűöntőde, stereotípiá, galvanoplasztika stb. stb. és végül köszönettel adózott Szabó művezető úrnak, kinek Rencsisovszky szaktársunk segédkezett a kalauzolásban, azért a behatóan szemléltető magyarázatokért, melyekkel szolgálni szíves volt. Emich udvari tanácsos úrnak pedig e helyen is köszönetet mondunk szíveséért, melylyel alkalmat szolgáltatott a vezetése alatt álló emez elsőrangú műintézet megtekintésére.

A Neuwald Illés-féle húsz év óta fennálló könyvnyomdát a tulajdonos veje: a szaktársi körökben is előnyösen ismert *Berger Armin* vette át és saját számlájára fogja tovább vezetni. Az új főnököt a legjobbakat remélve, kívánunk neki szerencsés boldogulást!

Világposta a címe annak az új, hivatkozott egyszer megjelenő lapnak, melyet *Arany Mór* szaktársunk, a Pallás egyik korrektora szerkeszt.

Az új lap a levélbélyeg- és képeslevelezőlap-gyűjtők érdekeit szolgálja és épp oly ügyesen van szerkesztve, mint a minő tetszetős a kiállítása.

Galvanoplasztikai intézet, tömöntöde és klisé-gyár nyílt meg *Juhász Zsigmond* czéggel a fővárosban. Mint körleveléből kiveszszük, nemcsak a könyvnyomdai czélokra szükséges galvanokat, tömöntvények stb. készítését vállalja el, hanem azonkívül könyvkötők részére domborúnyomáshoz való galvanó-lemezeket is. Az új czég különösen kisebb nyomdáknak lehet előnyére.

A hirlaphirdetések bélyege. A képviselőház kérvényi bizottsága márczius hó 19-én tárgyalta a magyar lapkiadók országos kongresszusának az iránt való kérését, hogy a hirlapokat terhelő hirdetési bélyeg töröltessék el. Lukács László pénzügyminiszter a tárgyalás rendjén kijelentette, hogy foglalkozik ezzel az ügygyel, s reméli, hogy nemsokára abban a helyzetben lesz, hogy előterjesztést fog e kérdésben a képviselőháznak tetheti. A bizottság annak javaslatához határozta el, hogy a kérvény adassék ki a pénzügyminiszternek.

A Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egyesületének 1898. évi számadási jelentéséből a következő adatokat veszszük át: 1898. évben bevételünk, kiadásunk és többletünk vagy deficitünk következőkép alakult: áthozat 1897-ről 136.630'50, tiszta bevétel 84.877'45, kiadás 84.338'40, többlet 539'05, tehát a vagyon 1898 végén 137.169 frt 55 kr. Ez az eredmény a négy pénztár között a következőkép oszlik meg: A betegpénztár bevétele 39.749'34, kiadása 34.320'36, többlete 5428'98; ezt hozzáadva a múlt év végén maradt 28.973'38 forinthez, a pénztár vagyona 1898 végén 34.402 frt 36 kr. A rokkant-, özvegy- és árvapénztár bevétele 20.000'20, kiadása 24.162'18, deficitje 4161'98; ezt levonva az 1897 végén volí 87.034'79 forintból, marad 82.872 frt 81 kr. A munkanélküli és viatikumpénztár bevétele 17.405'65, kiadása 20.566'52, deficitje tehát 3160'87; ezt levonva a múlt év végén volt 3265'97 forintból, marad 105 frt 10 kr. Az önképző-osztály bevétele 7722'26, kiadása 5289'34, többlet 2432'92, a mi a múlt évi 17.356'36 frt áthozattal együtt 10.789 frt 28 krt tesz ki. A 137.169'55 egyleti törzsvagyonba nincs beleszámítva az 1896. évi takarékpénztári kamat 4339'24, az 1897. évi kamat 4514'54, az 1898. évi kamat 4696'92, továbbá a négy darab koronajáradék öt évi szelvénye 100 frt és az Ébredés által régebben ajándékozott külön özvegyi alap 27 frt. Ezek beszámításával az összes vagyon 150.847 frt 25 kr. A tagok száma 3121, szemben a múlt év végén volt 2939 taggal. E 3121 tag az egyes kerületek között a következőkép oszlik meg: Arad 42, Brassó 53, Debreczen 89, Kassa 100, Kolozsvár 79, Nagyvárád 49, Nagyszében 51, Pécs 88, Szeged 98, Temesvár 148, összesen tehát a kerületekben 797 és a központ 2324 taggal. Áttekintésül közöljük még az egyes pénztárak által kifizetett segélyeket. Betegsegélyre és temetésekre kifizettünk 31.216 frt 06 krt, rokkant-, özvegy- és árvasegélyre 23.109 frtot, munkanélkülieknek és utazóknak 18.635 frt 81 krt, önképzési czélokra (csak a központban) 1360 frt 45 krt, összesen tehát 74.322 frt 32 krt. Házbére, hivatalnokok, orvosok fizetésére, fűtésre, világításra és más kiadásokra 10.016 frt 08 krt, összesen 84.338 frt 40 kr.

A Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők jótékonyági körének vagyona 1898. december 31-én 1620 frt 99 krt tett ki. Segélyképen 920 frt 60 kr. lett utalványozva a tavalyi 1123 frt 60 krral szemben. Az árvák felruházása 1692 forintba került. Ez évben 126 árva jelentkezett (múlt évben 103); ezekből fővárosi 117, vidéki 9. A fővárosiak közül felruháztatott 92, pénzsegélyben részesült 34 (6—10 forintig).

A Budapesti hírlapszedők körének vagyona a múlt 1898. év végén 837 frt 40 krból állott, az 1897. évi 622 frt 1 krral szemben. Segélyezésre 115 frt lett kiadva. A rokkant-alap pedig 2452 frt 40 krra növekedett. Ez osztály kiadása 155 frt volt. Tagok létszáma 1898. év végén 133.

A Budapesti betűöntők körének pénzbeli helyzete a múlt 1898. évben rosszabbodott, a mennyiben pénztári zárszámadása 60 frt 65 kr. deficitet mutat fel és 386 frt 35 krból áll a tavalyi 447 forinttal szemben. Segélyezésre 134 frt 90 kr. adatott ki. A tagok száma 65.

A Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők szak egyesületének 1898. évről szóló zárszámadása szerint a bevétel 2953 frt 54 kr. volt, míg a kiadás 1487 frt 32 krra rugott. Utóbbi közt 326 frt munkanélküli segélyre fordítottat. Az év végén a vagyonálladék 3777 frt 55 krt mutat fel. A könyvtár 470 kötetből áll. A tagok száma 640-re szaporodott fel.

A pozsonyi kerületi nyomdászegylet vagyona 1898 végével 22.185 frt 7 kr. volt; tagjainak száma pedig 208-ra rugott.

Az Iparművészeti Múzeum könyvtára. Az Iparművészeti Múzeum igazga óságának értesítése szerint az Iparművészeti Múzeum és Iskola könyvtára f. évi április hó 6-ától megnyitott s naponként szombat, vasárnap és ünnepnapok kivételével) esti fél 7-től fél 9 óráig áll az érdeklődő közönség rendelkezésére. A könyvtárban, a hová a tanulóifjúság által kisebb méretű rajztáblák is behozhatók, szakemberek felügyelete mellett végezhető a tanulmányok s gondoskodva van arról is, hogy szakbavágó felvilágosítások adassanak, a bemutatott tervezetek s rajzok felülbíráltassanak, esetleg ki is igazíttassanak. A könyvtárban való feljárás az Iparművészeti Iskola (Kínizsi-utca) kapuján keresztül eszközölhető.

Van Dyck Antal, a hires antwerpeni festő és rézmetsző, születésének háromszázados évfordulója alkalmából (1599. márczius 22.) kiállítást rendeztek Dyck munkáiból az Akadémia képtári helyiségeiben. Összesen 121 kiválóan sikerült hasonmás lett bemutatva fénynyomatokban és fotográfiákban van Dyck alkotásairól korszaki sorrendben; közte 84 lap a mester Ikonográfia című művéből, melyek közül 21 rézkarcz magának van Dycknek kezemunkája, míg a többi Antwerpen egyéb neves rézmetsző-művészeinek munkái. A kiállítás vasárnap, szerdán és pénteken áll nyitva 9 órától déli 1 óráig és nagyon megérdemli a meglátást.

Művészvilág cím alatt havonként kétszer megjelenő művészeti folyóirat indult meg. Az új lap a szecsesszionista irány hívének vallja magát és ennek akar terjesztője és szószólója lenni. Az ilyen laphoz azonban nagyobb apparátussal kell fogni, hol minden krajczároskodás egyenesen életkérdés. A kiadó bizonyára azt hitte, hogy majd azzal csinál nagy kelendőséget a lapjának, ha azt minél drágábban árusítja, mert 35 krajczár azért a vékonyka füzetért, bizony horribilis összeg. A mi a nyomdai kiállítást illeti, az — tekintve az előállított Márkus-nyomda korlátolt viszonyait — elég jónak mondható. És ha nem egy irányt adó művészeti alkotásról volna szó, akkor föltétlenül meg is dicéznők azt.

Új irány. Rafael, Tizian, Rubens, Makart és a többi nagymesterek remekjére nemokára anatómát mond a jövő század és odaáll a szecsesszionisták bizonytalan zászlója alá. Azt mondják — hiszi, a ki hiszi — egész forradalmat okozott az új irány a művészetben. (?) Ezután már zöld lesz a hó, fehér a sár, fekete az angyal, kávézsin a nap, egyenes a görbe és a milői Vénuszt egy korhadt fatörzs-alak fogja helyettesíteni. Bizarság és feltűnő kell mindenkinek — ezt kívánja az új irány. Az irodalom is nagy alakuláson megy majd át. Ezután nem lesznek fűzfa-poéták és papirkosár-írók, hanem csak szecsesszionisták. Shakespeare, Heine, Arany, Petőfi érthetetlenek lesznek a jövő nemzedék előtt s helyettük Hazafi Veray Jánosok és Tatár Péterek foglalják el a könyvpiacot. Eleinte csak hőbortnak vették az egész dolgot; de most már tekintélyes írók, tudósok és esztétikusok szállnak az új irány ellen síkra. *Tömörkény István*, a népszerű szegedi író, a Pesti Naplóban igen talpraesett kritikát mond arról az új irányról a szegedi képművészet alkalmából. Szóba került az a képviselőházban és a sajtó is tárgyalja azt pro és kontra. Nálunk ennek az új iránynak egyik kiváló (?) képviselője a Kosmos-nyomda, a hol a művészeteknek a művészetért jellege alatt csinálják a Magyar Qénuszt, a melynél eltorzítottabb dolgot nem fog produkálni a szecsesszionizmus. Mi, magyar nyomdászok azonban megnyugvással nézzük ezt a fából való vaskarikát és hiszszük, hogy az nálunk, legalább túlzott elfajulásaiában, nem igen fog sok követőre találni. Hanem hogy mi is haladjunk a korral: egy tanácscsal szolgálunk. Ne legyen ezután közöttünk rossz szedő vagy rossz gépmester, hanem azokat, a kik rossz korrekturát csinálnak, rosszul nyomnak vagy rosszul osztanak be a sorok közé: nevezzük csak *szecsesszionistáknak*. Mert minél rosszabb dolgot produkál valaki, annál nagyobb — szecsesszionista.

B. Traub & Co. bécsi papírgyárának mai számunkhoz mellékelt körlevelére ezen az úton is felhívjuk olvasóink figyelmét. A körlevél a gyár által készített elegáns merített papírra van nyomva, a mely meghívókhoz, esketési és eljegyzési értesítőkhöz kiválóan alkalmas. Sőt — mint a mellékelt körlevél bizonyítja — alkalmas az üzleti értesítésekre és czégváltozások jelzésére is.

Egy régi magyar nyelvemlék. A csiksomlyói Ferenczrendiek ősi székegy kolostorának könyvtárában nagy gonddal őriznek egy igen kis nyolczadrétű könyvecskét, mely a maga nemében *egyetlen* ismert példány, s a mely nemcsak irodalomtörténeti, de nyelvészeti szempontból is megérdemli a figyelmet. Ez a könyv a legrégebb magyar nyomtatványok egyike: 1537-ben nyomtatták Velenczében. A czimlapja latinul van: Annotationes in regulam divi augustini Episcopi; hungarico sermone luculentissime donatum, in gratiam fratrum eremitatu ordinis Santi Pauli primi eremite. A mint ebből

láthatjuk, a nemzetünk művelődéstörténetében oly nagy szerepet játszott pálosoknak rendszabályait adja elő a könyv, még szakaszonként felváltva előbb a latin, azután pedig, a latinul nem tudó testvérek kedvéért, magyar nyelven — ilyformán: Ante omnia, fratres charissime, diligatur deus deinde proximus. Quia ista duo praecepta sunt principaliter nobis data. Zerelmes atiamfiai mindeneknek eleve zerettessek isten, annakutana barátunk. Mert eket [e két] parancsolatok vannak fekeppe nekeunk adatum.

Egy müncheni antikvárius, *Rosenthal Lajos*, közelebb kiadott egy katalogust, mely kétezernél több régi könyvet és egyéb irodalmi raritásokat foglal magában. Magyar nyelvű munka nincs köztük, ellenben sok a magyar vonatkozású régebbi könyv és rőpirat. A legkiválóbb darab egy eddig ismeretlenül lappangott, állítólag Gutenbergtől származó *missale*, folio-alakban, 176 levél 18 sorral, helyévei, nyomda megjelölése nélkül, sem lapszámolás, sem órszavak vagy jvjelek nincsenek. Gót nyomás, a betűk a Fust és Schöffer-féle 1457-iki Psalteriuméival teljesen egyeznek. A nyomás primitív volta, kezdőbetűk, verzálisok hiánya mutatják, hogy ez a munka a technikai bevégezettség dolgában jóval magasabb fokan álló Psalteriumnál régebb. Ezt a szakértők kétségtelenül megállapították, de még vita tárgyát képezi az s valószínűleg eldöntetlen is marad, hogy a missale Gutenberg, vagy Fust és Schöffer műhelyében készült. A drága kincsnek ára nincs kitéve. A raritások közt első helyen áll egy Kolumbustól eredő — valószínűleg apokrif — levél 1493-ból. Ára 18.000 márká. Erre nézve a *Magyar Könyvszemle* megjegyzi: »Meglátászik az árán, hogy valamelyik amerikai mecenásznak van szánya. Ezek, az európai antikváriusok egybehangzó tanúsága szerint, ez időben a legjobb vevők, nemcsak azért, mert győzik pénzzel, hanem mert a legkönnyebben lehet őket — becsapni.«

Nyilvános köszönet.

A Könyvnyomdászok Szakköre által márczius hó 19-én tartott kedélyes estélyen közreműködők: Ványi Jolán és Margit, Schinder Irma, Pollák Alice, Meinger Margit kisasszonyok, Simonovits Kornél, László Dezső, Meilinger István, Pollák Tivadár, Novák Károly, Schneek József és Benes Sándor urak, valamint az Athenaeum könyvnyomda személyzetének tagjai fogadják szíves közreműködésükért köszönetemet.

A vigalmi bizottság nevében:

Gyöngyösi Sándor.

Köszönetnyilvánítás. Kedves és mulaszthatlan kötelességet végeztek, midőn *Bauer Ferencz*, *Fuchs Zsigmond* és *Hell Ferencz* szaktársaimnak öszinte köszönetemet lejezem ki azon szívélyes fogadtatás és kalauzolásiért, melyben engem részesítettek a *Pesti könyvnyomda r. t.*, *Pallas r. t.* és *Légrády testvérek* intézeteiben tett látogatásom alkalmával. Rendkívül sajnálom, hogy rövidre szabott szabadságidőm nem engedte meg Budapest többi nagy nyomdájának érdekeségeit is szemügyre vehetni, a mit azonban — hiszem — közelebb pótolni lesz módomban.

Basler-Sassara József
gépmester Brünnből.

HIVATALOS RÉSZ.

MEGHÍVÓ.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1899. évi április hó 30-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor, a *Wilburger-féle vendéglőben* (Nagydiófa-utca 28. sz. a.)

FÖLÖLVASÓ-ÜLÉST

tart, melyre a Kör tagjait tisztelettel meghívja

Budapest, 1899. április hóban

a választmány.

TÁRGYAK:

Pavlovsky J. Alajos: *Akcziódsz-szedésről — akcziódsz-szedőknek.*
Titkár jelentése.
Folyó ügyek tárgyalása.
Szakkérdések benyújtása.
Indítványok. ***

A fölölvásó-ülésre oly szaktársakat is szívesen látunk, kik a Körnek nem tagjai.

Az 1899. márczius 19-én tartott évi rendes közgyűlés jegyzőkönyve.

Elnök *Tanay József* megnyitja a 17. évi rendes közgyűlést s üdvözlö a megjelenteket. Kérdést intéz továbbá az iránt: kívánja-e a közgyűlés a titkári jelentés fölolvását.

Mivel a titkári jelentés már megjelent a Kör hivatalos lapjában, a Grafikai Szemlében, annak foltozását közgyűlés nem kívánja és azt minden megjegyzés nélkül, helyeslőleg tudomásul veszi.

Ezután *pénztáros* olvasta fel a mult 1898. évről szóló mérleget, a melyet a közgyűlés szintén jóváhagyott s pénztárosnak a felmentvényt megadta.

Káhn Sándor indítványozza, hogy a mai közgyűlés *Rencsisovszky Ferenczet*, a Kör régi, buzgó pénztárosát, a Kör érdekében kifejtett tevékenységéért válaszsza meg tiszteleti taggá. (Általános éljenzés.)

Rencsisovszky Ferencz ezt nem akarja elfogadni, mert ő ezután is mint rendes tag, mint egyszerű közkatona akarja szolgálni a Kört.

Elnök felvilágosítja pénztárost, hogy az indítványozó indítványával nem azt czélozza, hogy azzal pénztárost mintegy nyugalomba helyezze, hanem azzal csak meg akarja tisztelni őt és számit továbbra is munkásságára. Egyben indítványozza, hogy a felmentés kapcsán szavazza meg a közgyűlés pénztárosnak a minden évben szokásos 10 arany tiszteletdíját.

Közgyűlés *Rencsisovszky Ferenczet*, a Kör pénztárosát egyhangúlag tiszteleti taggá választotta s részére a szokásos 10 arany tiszteletdíját megszavazta.

Számvizsgálókká választottak: *Benes Sándor*, *Gross József*, *Chmelár Gyula*.

Jegyzőkönyvhiteltesítőkké felkértek: *Werth László* és *Grócz Ernő*. Ezután elnök úgy a maga, mint a titkári és választmány nevében is megköszöni azt a bizalmat, melylyel a tagok a mult évben megtisztelték és most újra visszaadja a kapott mandátumot. Röviden megemlékezik a választmány munkásságáról, a mely a szomorú üzleti és társadalmi viszonyok miatt nem tehetett annyit, a mennyit szeretett volna. Biztosítja a közgyűlést, hogy a lelépő választmány tudatában volt feladatának és igyekezett is annak lehetőleg megfelelni. Kéri tehát a tagokat, hogy csak olyanokat válaszszanak a Kör élére, a kik ambícióval és tudással akarják és tudják a Kör érdekeit szolgálni és azt mindenha megvédeni.

A szavazatok szedésére és összszámolására a következőket kérte fel a közgyűlés: *Radnai Vilmos*, *Benkő László*, *Schoop János*, *Werth László*, *Szabó Géza*. Ez a bizottság a közgyűlés bezárása előtt a választás eredményéről a következőleg számolt be: *Elnök Tanay József*; *alelnök Schwind Béla*; *titkár Radnai Mihály*; *másodtitkár Stalla Márton*; *pénztáros Rencsisovszky Ferencz*; *ellenőr Harsányi János*; *feltárosok*: *Bujnovszky Rezső* és *Gang Károly*. *Választmány*: *Gyöngyösi Sándor*, *Butkovszky Bertalan*, *László Dezső*, *Schuster Ágoston*, *Tichy Ákos*, *Major István*, *Pavlovszky Alajos*, *Spitz Adolf*, *Wandra Lajos*, *Káhn Sándor*. *Póttagok*: *Svoboda István*, *Baán Imre*, *Kertész Ernő*, *Sándor József*, *Feleki Ferencz*.

Stalla Márton indítványozza, hogy a közgyűlés válaszszon meg két tagot, a kik a Kört Kolozsváron a *Tótfalusi Kis Miklós* emlékének ünnepélyes leleplezésén képviseljék.

Elnök ismerteti a választmány álláspontját, melyet ebben az ügyben elfoglalt s kéri a közgyűlést, hogy az ünnepélyen való képviselést bízva az új választmányra, azzal az utasítással, hogy az azon a saját kebeléből képviseltesse magát. (Általános helyeslés.)

Elnök megköszöni az újabb bizalmat, a közgyűlést bezárja.

Tichy Ákos, titkár.

Házi pénztárosaink szives figyelmébe. A választmány április 10-iki ülésén hozott határozata értelmében fölkérem a Kör t. házi-pénztárosait, hogy *Grócz Ernő* szakértésünknek *A Betűszedés Kétféle* című szakmunkáját ott, a hol még eddig gyűjtés nem történt, a szakértársak között terjeszteni sziveskedjenek. A gyűjtés feltételei iránt lépjenek szerzővel érintkezésbe, a ki a lehető legelőnyösebb módokat nyújtja munkája megszerzésére. Egyszersmind ajánljuk e szakirodalmi becsértékkel bíró szakmunkát tagtársaink szives pártfogásába.

Radnai Mihály,
titkár.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi tárlatához a Szakkör tagjainak kedvezményes áru belépőjegyeket engedélyezett és ezek a jegyek *darabonként 22 kr-ért* kaphatók *Tichy Ákosnál* (Részvény-ny.), *Novitzky N. Lászlónál* (anyaegylet) és *Rencsisovszky Ferencz* szakköri pénztárosnál (VIII., Kerepesi-út 54., IV. em. 17.)

Márczius hóban a következő üzletek fizettek tag-ági díjat: *Államnyomda* —, *Athenaeum* 16.80, *Budapesti Hirlap* —.90, *Czettel és Deutsch* 1.20, *Egyetemi nyomda* 1.80, *Fővárosi nyomda* 1.20, *Franklin* 8.70, *Gelléri és Székely* 1.20, *Hamburger és Birkholz* —, *Hungária* —.90, *Hornyánszky* 5.70, *Légrády* 4.50, *Márkus* 2.40, *Markovits és Garai* —.30, *Neuwald* —, *Pallas r. t.* —, *Pátia* —, *Pesti Lloyd* 4.20, *Pesti részvénytynyomda* 7.70, *Posner* —.30, *Posta-nyomda* —.60, *Pressburg* —.90, *Werböczy* —, *Wodianer* 1.80, *Weissenberg* —. *Egyesek*: *Wolf Antal* —.30, *Fésüs J.* —.90, *Gross J.* —.60, *Gergő A.* 1.80, *Reichenfeld F.* —.60, *Sándor J.* —.30.

Nyomdai vállalat eladása.

A **Csokonai** nyomda- és kiadó-részvénytársaság Debreczenben felszámolásba lépve, vállalatát, mely két nagy hengernyomású gyorsajtóval, egy többszínnyomású Phönix-géppel, egyéb segédgépekkel, stereotípiával, megfelelő mennyiségű ujság-, könyv- és akczi-denz-betűkkel dúsan felszerelt és a modern igényeknek kielégítésére minden tekintetben alkalmas **nyomdából**, **könyvkötészetből** és Debreczenben megjelenő **két napilapból** áll — eladóvá teszi.

A venni kívánók ezennel felhivatnak, miszerint vételi ajánlataikat a felszámoló bizottság elnöke, *Márk Endre* ügyvéd úrnál Debreczenben a **folyó 1899. évi május hó 1-ső napjának déli 12 órájáig** adják be.

Bánatpénzüil 2500 frt készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban ugyanott vagy a Közgazdasági Banknál Debreczenben teendő le.

A részletes eladási feltételek a nyomda helyiségében megszereshetők és az ajánlatokban kiteendő, hogy ajánlattevő ezen feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

A beérkezett ajánlatok elfogadása vagy el nem fogadása felett a felszámoló bizottság szabadon határoz utóajánlatot azonban semmiesetre nem fogad el.

Venni szándékozók úgy a nyomdatelepet, mint az üzleti könyveket is bármikor megtekinthetik.

BÖLE JÓZSEF

Budapest
VIII., Vas-u. 7.
Stáhlly-utca 1.

Elvállal
mindennemű épület-
és
butorasztalosmunkát.

Első magyar könyvnyomdai szakasztalos.

Javitások elfogadtnak és pontosan eszközöltetnek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Faktort keresek. Tessék előbb a pénzt beküldeni, akkor majd közöljük hirdetését.

Nádor Lajos úrnak, Bécs. A küldött dolgot igen szépen köszönjük. Szives ajánlatát örömmel fogadjuk; legyen szerencsénk minél előbb. Lapunk rendszeren menni fog. Üdvözlét!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Hold-utca 7. sz.

Kiadótulajdonos: a Könyvnyomdászok Szakköre.

A lap papirosa *Moiret F. Ödön* papirnagykereskedéséből való.

Felölös szerkesztő *Tanay József.* Főmunkatárs *Firtinger Károly.*

Megjelentek:

I. rész:

A betűszedés elemei.

II. rész:

Táblázatok, czímbetűk, matematika.

Egy-egy füzet ára 50 kr., portóval 57 kr.

Támogatók:

a m. kir. keresk. minister ;
 a Budapesti Könyv- és Könyvnyomda-főnökök Egyes. ;
 a Magyarorsz. Könyvnyomdászok s Betűöntők Egyesületének önképző oszt. ;
 a Budapesti Könyvnyomdászok Szakköre.

Könyv- és könyvnyomdai
 festékgyár.

WÜSTE F.

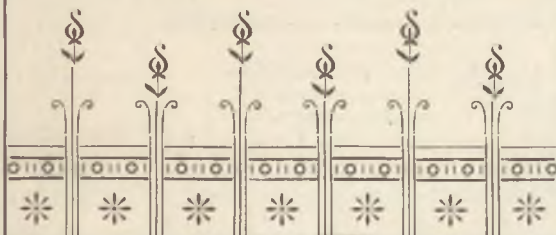
BUDAPEST

VI. ker., Király-uteza 60. szám.

GYÁRT: könyv- és könyvnyomdák részére való fekete és színes, valamint réznyomáshoz szükséges mindennemű és színű festékeket.

Hengeranyag-gyár. ☞ ☞

☞ ☞ ☞ Kéncze-gyár.

K. L., München. A mint látja, közöltük; az előbb küldöttre is majd sor kerül, csak egy kis türelmet kérünk. Az ígérteket is kérjük és szívesen fogadjuk. Tiszteletpéldányt rendszeresen küldeni fogunk.

B-y E. Még nem tudjuk, hogy május végén, vagy csak szeptemberben lesz majd a kolozsvári Tótfalusi-ünnepség. Még maguk az intézők se tudnak biztosat.

Nyomdai üzletvezető, I. rendű szakember, több évi gyakorlattal, az összes technikai és ezen ággal összefüggésben levő kereskedelmi és nyelvi ismeretekkel, megfelelő állást keres. A továbbiakra nézve szíveségből e lap szerkesztője nyújt felvilágosítást.

Kitüntetve a császári sas használati jogával.

Kitüntetések: Bécs, Berlin, Páris, Nürnberg, M. m. Frankfurt.

Szállít — hosszú időn át szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján — a legrövidebb idő alatt **teljes könyvnyomdai berendezéseket** nagy és kisszabású üzletek részére, szűp-vágású betűkkel, körzetekkel, mindenféle gépekkel és berendezéssel felszerelve. Nagyválaszték idegennyelvű betűkben.

Méltányos jellételek. — Szolid kivitel.

SCHÖNTAG GYULA

szakasztalos

BUDAPEST

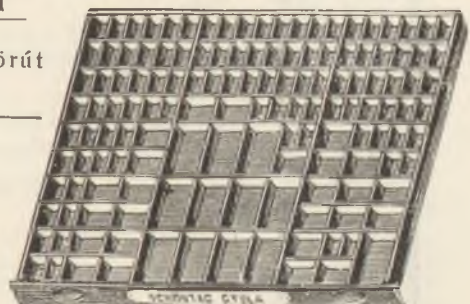
VI., Váci-körút
 51. szám.

Kis antika-
 szekrény 3 frt.

Nagy szekrény
 4 frt.

*

Árjegyzék ingyen
 és bérmentve.

A ZÁGRÁBI
PAPIRGYÁR-RESZVÉNYTÁRSASÁG
EGYEDÜLI MAGYARORSZÁGI ELÁRUSÍTÓJA.

MOIRET F. ÖDÖN

papirnagykereskedése ~ ~ ~
és gyári papírraktára

Budapest, V., Báthory-utca 20.

Mindenféle író-, fogalmazó-, okmány-, nyomtató-,
illusztráció- s rajzpapírok raktára.

TELEFON 181.

Szines papírok *Luxuspapírok*

Lemezek és fénylemezek

Ítatópapírok *Kartonpapírok*

Főraktár és iroda:
MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Sólyom-utca 13.

Államilag kedvezményezett első magyar
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKGYÁR.

KURZWEIL JÁNOS

és TÁRSA BUDAPESTEN

47.004. és 53.406. számú
osztr.-magyar szabadalmak.

Telefon 56-64.

Gyár, iroda és raktár:
IX. ker., Márton-utca 19. szám.

Készít legjobb minőségű illusztráció-, újság-,
mű-, díszmű- és mindenféle színes festékeket.

Patent gelatin hengeranyag.

Külföldi díjak:
Temesvár 1891.
Philippopol 1892.
Országos Iparegyesület 1892.
Mill. kiállítás Budapest 1896.

SZEDŐSORZÓK
igazítható feszítővel, szabad. saját találmány.

Bronzok. * Kenczék. * Koromégetés.

Umido, könyvnyomtatásnak nélkülözhetetlen nedvesítő-szer
vezérképviselősege.

GÉPGYÁR.

HOGENFORST A.

LIPCSÉBEN.

Ajánlja aczélből készült reglettáit
nonpareille, petit és cicero fokokban
120 ciceroig terjedő mindenféle hosszúságban.

Legjobban pótolja a többé-kevésbé hiányos
ólomreglettákat, melyeknek fogyatkozásait
teljesen megszünteti.

A Papierzeitung ezeket írja:
Ezek az aczélből előállított regletták szépen és szabatosan vannak kidolgozva; lapunk nyomdájában huzamosabb időn át történt használatba vétel után igen jó minőségűeknek bizonyultak. Amaz aggodalmunk, hogy rozsdá képződése által hasznavehetőségük szenvedni fog, éppenséggel nem állott be.

FRISCH FRIGYES

mechanikai műhelye
BUDAPESTEN
V., Akadémia-utca 7. sz.

Különleges műhely a könyv- és könyvnyomdákban használatos mindennemű gépek, úgymint: **körforgógépek, könyv- és könyvnyomdai gyorssajtók, téglanyomású, fűző-, vágó-, lyukasztó- és hasítógépek javítása és átalakítására**; elvállalja továbbá **transzmisszió-felszerelések, minden mechanikai üzembe vágó műhelyek átköltöztetését, valamint minden e szakba vágó munkálatok eszközölését.**

Gázmotorok javítása. Egyes gépek átalakításához tervek díj nélkül készíttetnek.

Szár az Stereotipia.

Pár perc alatt
a készen szállított, száraz stereotip-pépnék a szedésre való egyszerű rápréselése által tetszésszerűtlen mennyiségű, öntésre teljesen kész kifogástalan matriczát nyerünk.

Erste österr.-ung. Trocken-Stereotypie
Wien, IV., Paniglgasse 17/a.

Könyv- és újságnyomdákban nélkülözhetetlen

Mindenmely teljes tömítődei felszerelések szállítása.

Minden kulturállamban szabadalmazva.

CS. ÉS KIR. SZAB.

HERMANETZI

PAPIRGYÁR RAKTÁRA

Budapest
VI. ker., Gyár-utca 64.
Alapított 1829. évben.

Levél-, könyv-, karton-, nyomda-, író-, rajz-, boríték-, csomagoló-, göngy-, itató-, szürke- és mindennemű merített nyomdapapírok.

MÁSOLÓ-, SELYEM- ÉS VIRÁG- SELYEMPAPÍROK.

Merített író-, okmány- és könyvpapírok.
PAPIRZACSKÓGYÁR.
Mindennemű lemezek stb.

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

Körforgási nyomógépek.
újságok, könyvek és illusztrált
művek egy- és többszínbeni
nyomására, tökéletesített
tölcsér- és körbenforgó kés-
hajtató készülékkel.

Könyvnyomdai kézisajtók.

Tömöntődei berendezések.

Könyvnyomdai gyorsajtók.

Transzmisszió-telepek.

Hungária akcióidész-gyors-
sajtók.

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE
BUDAPESTEN.

Egyszerű gyorsajtók 2 vagy 4 festék-
dörzsölő hengerrel.
Kétszínű nyomó gépek, 2 festékszer-
kezettel, 2 vagy 4 festékdörzsölő
hengerrel.
Tégelynyomású gyorsajtók.
Önműködő késkészítők-gépek.
Csomagoló- és simítóajtók.
Papírvágó- és papírfuró-gépek.
Aranyozó-, dombornyomású és ki-
vágó-sajtók.

Használt gyorsajtók
alaposan kijavítva és átalakítva jóállás
mellett jutányos árért eladók.

Legnagyobb GYÁR

Ausztria-Magyarországban.

Hengeranyag.
Hengeröntés.

SCHIFF, SRPEK ÉS TSA

Budapest, VIII., József-uteza 17.

FESTÉKEK könyv-, kő-, pléh- és fénynyomású
ezélokra.

KÖZÖMBÖSÍTŐ FESTÉKEK
HÁROMSZÍNNYOMÁSHOZ.

Legfinomabb disznyomat-, illusztrációnyomó
festékek, könyv- és újságfestékek.

Fluidicon, legjobb festék-
konzerváló szer,
a bőrösödést megakadályozza, a hengerre
száradt festéket feloldja.

Mindennemű kellékek könyv- és könyvnyomdák számára.

Törzsház: BÉCS.

★

Fiók: FLÓRENCZ.

★

Raktárak a képviselő-
letek a világ minden
fővárosában.

★

Gyári telefon 63-53.

Vezérképviselő:
KAUFMANN GYULA
Budapest, VIII., József-uteza 17. szám.

Die Preise gelten per Post."

fl. 3.—
100 Briefe sammt
100 Couverts
Büllen groß

fl. 3.—
100 Briefe sammt
100 Couverts
Büllen groß

fl. 2.—
100 Briefe sammt
100 Couverts
Büllen klein

fl. 2.—
100 Briefe sammt
100 Couverts
Büllen klein

Unsere Schutzmarken sind allgemein be-
kannt und beliebt.

Wir erwähnen nur unser

Monopole-Kanzlei

Glaci-Concept, Margot-Paper, Oceana Billetpapier, High-Life-Cassetten, Especial Mill-Bankpost, Original Commercial-Bankpost, Sternstoff ohne Wasserzeichen etc.

Wir laden Sie hiemit ergebenst ein, sich bei Bedarf in Papier und Papierwaaren an die beste Quelle

B. Traub & Co.

zu wenden, deren solide Bedienung bei billigen Preisen und guter Waare allgemein bekannt und bewährt ist.

Briefe: Wien, 1. Getreidemarkt 10.

Telegramme: Traub, Wien.

Mellektel a Grafhondo ipatitist fizetelher.

Bedruckt auf Büllen groß.

Bedruckt auf Büllen groß.

A múlt évbeli átközött díjazatok	81,830,283	83
Belsőbi díjak: az évben kiállított kötetvények után	661,294	86
az előlthi évokban kiállított kötetvények után	4,257,096	18
a biztositott tőke emelésére fordított nyere- mények	23,945	103
Múlt évi függőben volt károk és díjaztatásítások tartalmán	241,033	24
Múlt évi függőben volt kifizetési tőkék tartaléka	229,137	60
Hiteltek	168,231	53
Kamatösszegelem	1,445,234	40
	88,601,109	72

TEHER.

Mérlegszámla 1898. december 31-én.

Díjazatok	53,918,221	frt	43	kr
Jelvény a viszontbiztosítási díjazatokot	815,014	frt	42	kr
Biztosítási alap	215,211	57		
Kifizetési tőkék nyerevénye	662,848	52		
Függőben levő károk és díjaztatásítások tartaléka	317,495	51		
Függőben levő kifizetési tőkék tartaléka	392,074	29		
Díjaztatásokra vonatkozó nyerevények tartaléka	122	74		
Tulajdoni csoportok számlája	74,821	97		
Ezzel Ezelelt díjak 1899-1900. évekre	1,271	06		
Fel nem volt nyerevények 1897. évről	285	46		
Kiszorult biztosítások tartaléka	14,000	-		
Viszontbiztosító intézetek és mások követelése	33,717	67		
1898. évi nyerevény	730,322	97		
	35,092,419	67		

307,550	57			
478,228	61			
1,143,073	80			
1,270,185	86			
33,143	06			
217,485	51			
392,074	29			
135,650	66			
137,107	34			
97,758	19			
240,064	99			
10,250	88			
7,318	74			
44,515	04			
354,232	63			
14,000	-			
14,903	19			
4,891,225	84			
82,969,607	01			
730,323	87			
88,601,109	72			

VAGYON.

Értékpapírok 20,241,577	frt	96	kr	ugyanis:							
119,000	kor. n. a. ezüstár	kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os koronajárulék	97	frt	96	kr	frájával			
33,710	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	130	frt	75	kr	frájával			
6,358,200	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os földhitelezési	4 ^o / ₁₀₀ -os záloglevél	88	frt	49	kr	frájával		
6,318,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os földhitelezési	4 ^o / ₁₀₀ -os záloglevél	97	frt	25	kr	frájával		
6,328,000	kor. n. a.	ezüstár	földh.	int.	4 ^o / ₁₀₀ -os kor. záloglevél	98	frt	25	kr	frájával	
694,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
68,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
91,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
74,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
300,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
139,500	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
736,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
29,400	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
Magyar jelzáloghitelbank	4 ^o / ₁₀₀ -os kölcsön	6	daráb	nyerevényjegye	19	frt	frájával				
279,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
2,442,400	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
424,300	kor. n. a.	ezüstár	földh.	int.	4 ^o / ₁₀₀ -os koronajárnék	97	frt	frájával			
1,164,500	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
320,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
199,700	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
6,331,250	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
118,000	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	bank	4 ^o / ₁₀₀ -os zálog	100	frt	frájával			
90,000	kor. n. a.	ezüstár	földh.	int.	4 ^o / ₁₀₀ -os koronajárnék	97	frt	frájával			
517,241	lira	n. a.	ezüstár	földh.	int.	4 ^o / ₁₀₀ -os koronajárnék	101	frt	70	kr	frájával
Tulajdoni csoportok értékpapírjai	73,750	frt	magyar kir.	4 ^o / ₁₀₀ -os aranyjárnék	100	frt	frájával				
1898-ban emeltetés kamatok											
Jelzálog-kötelesek											
Kötvény-kötelesek											
A központi kassza felelő számlán											
Vetér- és loogynövények és mások tartozásai											

Budapest, 1898. december 31-én.

Az igazgatóság: Baró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Ormody Vilmos, báró Schossberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor.

Kacsovics János, életbiztosítási könyvtáros.

A lenti zárcsámlikat és mérlegeket megvizsgálva, azokat a förvényben a az alapsablonokban meghatározott elvek szerint kifizelték és azok egyes részeit a fö-ös segéd-
könyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.

A felügyelő-bizottság: Gróf Bathányi Géza, Hujós József, Jekelfalussy Lajos, László Zsigmond, Béró Radvánszky Géza.

Szende Károly, igazgató.

Gergely Tódor, a központi könyvtáros főnöke.

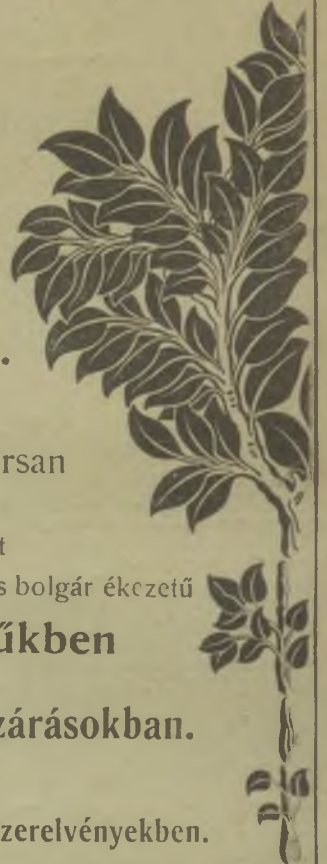
Budapest, 1899. március 11-én.

TELEFON 23-70.

Első magyar

Betüöntöde Részvénytársaság

❖ ❖ ❖ Budapest, VI., Desseffy-utca 32.

Egész nyomdai berendezések jutányosan és gyorsan fogatosítatnak.

Folyton dús raktárt tart

magyar, német, horvát, szerb, román és bolgár ékezetű

könyv- és címzetűkben

továbbá

körzetek, rézléniák és kizárásokban.

A legkülönfélébb

ékitmények és egyéb nyomdai felszerelvényekben.

- Olomzártyártás
- Mechanikai műhely
- Rézléniagyártás
- Tömöntöde
- Galvanoplasztika
- Bélyegzőmetszés

!!! UJDONSÁG !!!

EGYETEMES TABELLA-ALAPZAT
CZETTEL ÉS BENDTNER
SZABADALMA.

